

Dat proces begon in mei '46. Meer dan een half jaar lang was de *Prosecution* aan het woord. Vervolgens kregen Japanse en Amerikaanse advocaten de gelegenheid om de beklaagden te verdedigen – zij hadden daar bijna elf maanden voor nodig. Een tweede ronde van drie maanden volgde en nadien duurde het zeven maanden eer het vonnis gereed was.

In dat vonnis, begin november '48 uitgesproken (het proces had dus twee-en-een-half jaar geduurd), werd één punt uit de acte van beschuldiging niet-bewezen geacht: dat er sprake zou zijn geweest van een 'samenzwering' van Japan met Duitsland en Italië, maar als groep werden de vijf-en-twintig 'samenzweerders' op wie het vonnis betrekking had, inderdaad schuldig geacht aan het plegen van agressie en aan talrijke oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. Niet door alle rechters! Het Indiase lid, Radhabinod Pal, was van mening geweest dat de *individuele* schuld van de vijf-en-twintig niet in voldoende mate was bewezen en had hen allen willen vrijspreken. Ook drie andere rechters hadden bezwaren tegen het vonnis: de Australiër Webb en de Franse rechter Henri Bernard zagen het als een onaanvaardbare lacune dat niets over Hirohito was gezegd (Bernard achtte voorts de 'samenzwering' niet bewezen) en de Nederlander Röling kon zich niet verenigen met de argumenten die in het vonnis waren gebruikt om het misdadige karakter van een agressie-oorlog aan te tonen, en evenmin met het feit dat in dat vonnis burgerministers volledig verantwoordelijk waren gesteld voor de daden van militairen.

Ook bij het bepalen van de straffen trad verdeeldheid op. Anders dan in Neurenberg waar een drie-vierde meerderheid was voorgeschreven bij het opleggen van de doodstraf, was in Tokio een eenvoudige meerderheid voldoende en slechts met deze werd in enkele gevallen tot de doodstraf besloten. Die werd tegen zeven van de vijf-en-twintig uitgesproken: tegen Todjo, tegen vijf generaals die verantwoordelijk werden gesteld voor het lijden der krijgsgevangenen, en tegen één oud-minister, Koki Hirota, die met zes tegen vijf stemmen de doodstraf kreeg in plaats van levenslang, omdat hij zich naar het oordeel van het hof in onvol-

kommando der Wehrmacht, tegen de groep der 'Balkan-generaals', tegen hoofdambtenaren van het *Auswärtige Amt*, van het *Reichsjustizministerium* en van andere departementen, tegen de hoofdfiguren van het *Rasse- und Siedlungshauptamt* en van de *Einsatzgruppen*, tegen diegenen die de leiding hadden gehad bij het uitvoeren van medische experimenten op concentratiekamp-gevangenen en tegen de leidende figuren van drie Duitse concerns: het Flick-concern, Krupp en de *IG Farben*.